

Kvinnen fra Samaria sin fortelling. Joh 4,3-30.

3. søndag i åpenbaringstiden, Bærum frikirke 18.1.2015.

Vi er et stolt folk, vi samaritanere. Også jeg som en samaritanerkvinne setter folket mitt høyt. Israelitter er vi, stammer fra Moses og Aron, slektstavlene våre går i en ubrutt rekke tilbake til dem. Det var Moses som kunngjorde at israelittenes tempel skulle bygges på berget vårt, Garisim. Men jødene har forandret på bibelteksten og sier at Gud vil ha tempelet bare i Jerusalem.

Vi var tro mot Moses sine ord og bygget tempel på Garisim. Det er gått mange slektledd siden det ble gjort.

Men for fire generasjoner siden ble tempelet revet ned av den jødiske kongen i Jerusalem, Johannes Hyrkanos, forbannet være hans navn. Ikke bare det, han la byen vår øde også. Det har vi sørget over siden.

Vi gledet oss da denne kongsslekten ble knust av den jødiske oppkomlingen Herodes, det var til pass for dem. Litt bedre fikk vi det kanskje under ham, men han ga klar beskjed om at ”Det er vi jøder som bestemmer her i landet”.

Noen fra folket vårt har kastet stein på jødiske pilgrimer som dro gjennom landet vårt på sin vei fra Galilea og sørover til Jerusalem, der de har templet sitt. Etterpå kom det flere jøder og drepte noen av våre som straff. Vi sendte budbærere som klaget til den romerske landshøvdingen i Cæsarea, men jødene ble ikke straffet.

Nå går de fleste av jødene en annen og lengre vei for å slippe å gå gjennom Samaria – gjennom den varme Jordandalen og veien om Jeriko.

Noen jødiske pilgrimer går fortsatt gjennom området vårt. Det hender de kjøper mat av oss. Har de penger, får de det, men ikke med noen hjertelig hilsen.

Etter at byen vår ble ødelagt, var det noen av ættefedrene våre som bygget småbyen vår, Sykar, litt lenger unna Garisim.

Ikke alltid lett å være kvinne her i landsbyen. Det er familiefedrene som bestemmer. Det er de som sitter sammen på torget og sørger for styre og stell.

En kvinne får status om hun føder barn, særlig om det blir guttebarn som lever opp.

Jeg fikk ikke barn, og mannen min fikk skilsmissebrev og fikk det lest opp på torget for landsbyens ledere. Måtte ut av huset hans. Slekten jeg var født i, ville helst ikke ha meg tilbake til landsbyen sin en mil unna. Men jeg var vakker, det var en annen mann som ville ha meg. Heller ikke med ham fikk jeg barn, også han fikk skilsmissebrev og støtte meg bort. Enda en ble jeg gift med, og én til. Min siste ektemann døde, og hva skal en fattig enke uten barn gjøre?

Jeg har enda litt av skjønnheten min igjen, og så havnet jeg i hus med landsbyens garver – businessen hans lukter ikke så godt, så huset hans ligger i utkanten av småbyen vår. Vi er begge litt outsiders i byen. De andre kvinnene, som har lykkes i livet, med ektemenn og barn, ser forbi meg. Og jeg selv vet jo at jeg ikke lever helt etter Moselovens bud, jeg som bærer navnet Sara etter hun som er stammor til folket vårt. Jeg skammer meg over livet mitt.

Her en natt hadde jeg en drøm,
 I den tørre skråningen bak huset mitt sprudlet det plutselig frem en vannkilde. Jeg la meg ned på kne og drakk. Friskt og kjølig vann, mye bedre enn vannet fra cisternene våre, der vi samler opp regnvann, og det var enda bedre enn vannet i brønnen utenfor landsbyen. Det fortsatte å renne og fylte et stort steintrau som lå på gårdsplassen. Vasket meg – så lå det en ny, ren kjortel der, med nye sømmer, uten flekker og lapper og garverilukt. Jeg tok den på, og gikk stolt ut i landsbyen, uten å slå blikket ned slik jeg har pleid å gjøre.
 Hva skulle denne drømmen bety?

Litt utenfor landsbyen vår ligger den eldgamle brønn. Bedre drikkevann enn fra cisternene vi har under hvert hus.
 Går jeg ditt om morgenen, møter jeg de andre kvinnene. Noen later som jeg ikke eksisterer, fra andre aner jeg forakt i øynene deres. Nå når sommervarmen er kommet, er det bedre å gå til brønnen midt på dagen, når det er hett, og de andre kvinnene er opptatt med å lage mat. Da møter jeg ingen der, og slipper å slå øynene ned.

I går gikk jeg ut til brønnen midt på dagen. Bar den store vannkrukken på hodet. I knyttet mitt hadde jeg en liten pøs til å dra opp vann med. Sitter en fremmed der. Ser ut som han har gått langt.
 Da han begynte å snakke til meg, hørte jeg på dialekten at han var fra Galilea. En jøde.
 En mann skal ikke tale til en kvinne han ikke kjenner, slett ikke når det ikke er andre tilstede. Det er uanstendig. Og jødene pleier ikke snakke med oss, bare om de må handle litt mat på veien.

”Gi meg å drikke,” sa han.

”Hvordan kan du som er jøde, be meg, en samaritanerkvinne, om å få drikke?”
 Så svarte han så rart: ”Hvis du visste hvem jeg var som spør deg om å få vann, så hadde det vært du som spurte meg om å få levende vann, vann som sprudler og renner.”

”Hvordan skal du få tak i vann?” - Tauet henger der over brønnmuren, men du har jo ingen pøs å binde fast slik at du kan dra opp vann. Hvor kan du få sprudlende kildevann fra?

”Levende vann – det betyr jo vann som renner fra en kilde. Denne brønnen er jo ingen kilde som sprudler, selv om det er godt vann fra dypet der nede.

Så meg inn i øynene. Ransakende, men det var gode øyne
 Som om det var Guds øyne:

BILDE INN HER

”Den som drikker av det vann som jeg øser ut, hun blir aldri tørst igjen – det blir en kilde i henne som renner og gir liv for alltid.”

Ja, galileer – gi meg det vannet du snakker om, jeg vil gjerne drikke av det”

Jeg trodde han møtte meg, en kvinne som skammer seg over livet sitt.

Men så fortsatt han: ”Gå og hent mannen din” – alltid er det mannfolka som bestemmer her. Vi kvinner får bare følge der de bestemmer.

Jeg ble usikker. Jeg er jo ikke gift med garveren min, så jeg svarte: Jeg har ingen ektemann.

Så svarte han som om han så rett gjennom meg: Du har rett, Sara. Du har hatt fem menn, og han du nå bor i hus med, er ikke ektemannen din.”

Jeg slo øynene ned, men jeg ville ikke gi meg. Enten har han noe å gi meg som jeg VIL ha, eller så er han enda en som vil trække på meg, så jeg ville utfordre ham istedenfor å snakke om meg selv.

”Du må være profet. Da kan du vel svare på det vi og jødene krangler om – om det er på Garisim, fjellet vårt, Gud kommer nær og hører våre bønner – eller om han har flyttet på seg og lytter bare over tempelet jødene har i Jerusalem. Hvis du er en Guds profet, så vet du vel hva han der oppe tenker. Har han antennene tuna inn på Garisim, eller på Jerusalem?”

Han svarte ikke på det jeg spurte om: Nå er snart tiden der da dere kan tilbe FAR – ikke fra det ene fjellet eller det andre – men i ånd og sannhet.

Han kalte Gud FAR – det rørte ved noe i hjertet mitt, jeg tenkte på den gang jeg som småjente løp rundt på gårdsplassen hjemme, og satt på pappa sitt fang om kvelden.

- ”Mener du tiden når den salvede profeten kommer? - han som noen av jødene kaller messias. Er det den tiden du snakker om? For messias-profeten, han vil fortelle oss alt vi trenger å vite.

Så ser han på meg, og sier: - Det er jeg som som er den salvede profeten, han som forteller deg det du trenger å vite.”

Det skjedde noe med meg. Gud rørte ved meg. Skammen min forsvant.

Jeg glemte krukken min, løp inn i byen. Løp inn på torget, det var mange der.

”Han har sagt meg alt jeg har gjort. Han skulle vel ikke være den salvede profeten, profeten som vi venter på, og som jødene kaller messias?”

Skammet meg ikke lenger.

Opplever som om han har vasket meg i rennende vann,

Som om jeg hadde gått ned i renselsbadet ved siden av synagogen, slik jeg gjorde før hver sabbat den gang jeg var gift,

og kom opp igjen ren og beredt for å møte sabbaten og vår Gud.

Sist natt fikk jeg en ny drøm

Mannen fra Galilea sto der i skråningen utenfor huset mitt,

Kilden jeg hadde sett, flommet påny, mye kraftigere enn før.

Det var som jeg så flokker komme til ham. De drakk av kilden.

De kom fra byen min. Jeg sto sammen med de andre kvinnene, jeg skammet meg ikke lenger.

De kom fra jødene også

Og fra hedningene i Dekapolis-landet øst for Jordan, også derfra strømmet de bort til ham.

Og vi sto sammen foran ham som småfe foran gjeteren,
så ikke lenger stygt på de andre,
vi var på en måte blitt ett.
Vi priste Israels Gud sammen

Og så ropte han til oss alle
”Du som tørster, kom til meg
Og drikk, du som tror på meg
For fra mitt indre skal det renne strømmer av levende vann, som Skriften har sagt”

Det var som han ropte direkte til meg.
Han så meg inn i øynene denne gangen også.
Jeg sto der, slo ikke lenger øynene ned.
”Sara, Du er vasket i vannet som renner, i det levende vann. Du er ren.
Det er jeg som er kilden.
Jeg er ditt liv, ditt kildevell, der gleden strømmer fra.
Og du skal være min budbærer, du skal tale med andre kvinner som er foraktet – og som jeg vil gi et nytt liv. Du skal ta dem med til kilden, så de også kan bli rene.”

Å denne kilde – ren som paradiset,
Den springer frem her like ved min fot.
Å denne strøm fra profetens dype brønner
Gir meg tilbake helse, liv og mot.